

RUTESPIRINEUS
Rutes de muntanya, senderisme i excursions

Famílies
i nens

Patrimoni
històric

Rutes
circulars

Ruta de les ermites de Tella

Interessant passejada de caire històric-cultural en la que visitem les tres ermites de Tella

Tella-Sin, Vall d'Escuaiín, Sobrarb, Osca, Aragó

Dificultat Baixa

Temps total efectiu 1:00h

Distància total 2,3 km

Desnivell acumulat 80m

Altitud màxima 1.396m

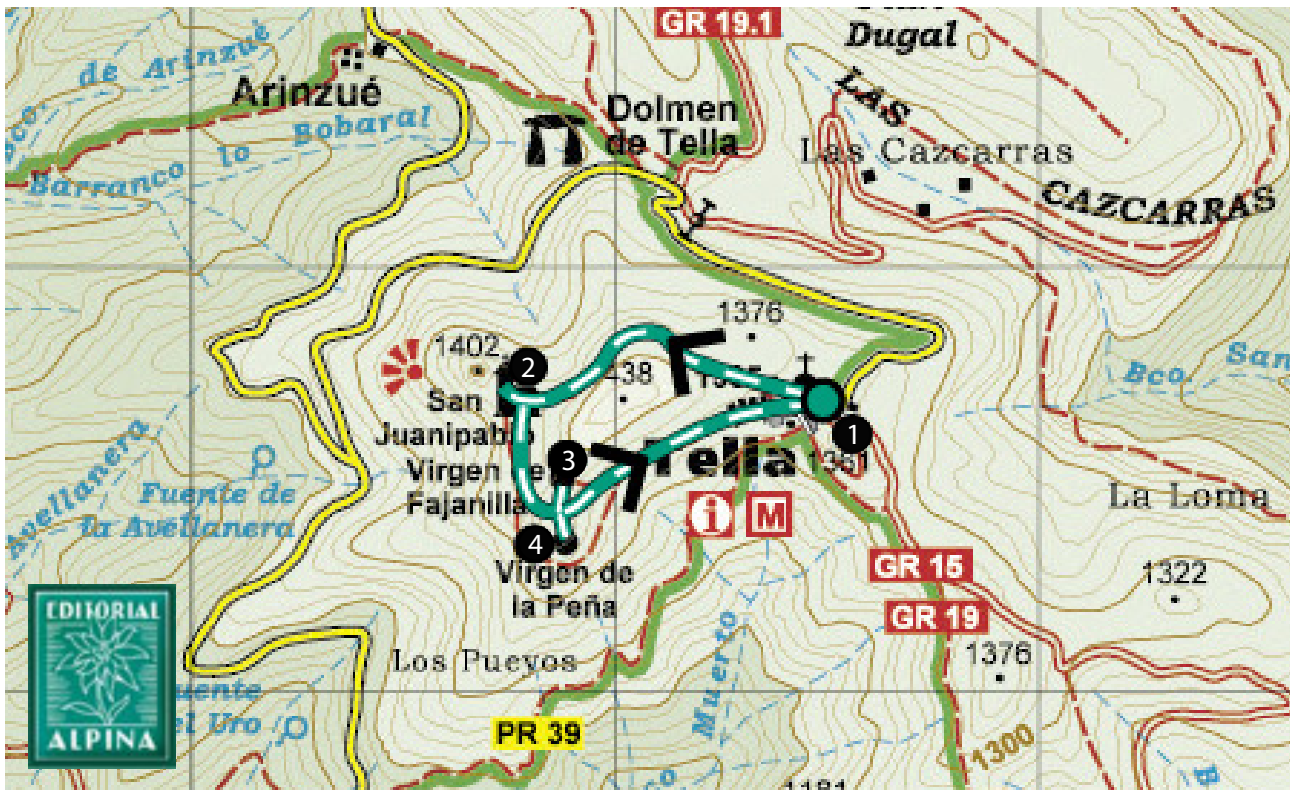
Altitud mínima 1.339m

Punt de sortida / arribada Església San Martín de Tella

Població més propera Tella

Ordesa y Monte Perdido – Parque Nacional. 1:40.000. Editorial Alpina.

 itinerari

 sentit de la ruta

 inici / final

PUNTS IMPORTANTS DE PAS (WAYPOINTS)

Punt de pas	Temps	Altura	Latitud	Longitud
① Església de San Martín	0:00h	1.339m	42.5743120°	0.1843290°
② Ermita dels Sants Juan i Pablo	0:20h	1.348m	42.5749269°	0.1751189°
③ Ermita de la Verge de Fajanillas	0:30h	1.382m	42.5730667°	0.1771168°
④ Ermita de la Verge de la Peña	0:40h	1.396m	42.5720929°	0.1763679°
① Església de San Martín	1:00h	1.339m	42.5743120°	0.1843290°

Sistema de coordenades geogràfiques. Datum Europeu 1950

EL MILLOR D'AQUESTA RUTA

- La possibilitat de **visitar una església i tres ermites** precioses recorrent menys de 3 km.
- Parar un moment durant la ruta, oblidar-nos del rellotge i **deixar-nos captivar per un entorn meravellós.**

INTRODUCCIÓ

Agradable passejada circular que ens permet descobrir tres joies del patrimoni arquitectònic d'aquesta àrea dels Pirineus: l'ermita dels Sants Juan i Pablo (segle XI), l'ermita de la Verge de Fajanillas (segle XII) i l'ermita de la Verge de la Peña (segle XVI). Totes tres estan ubicades enmig de la muntanya, en un bonic entorn natural a les portes del Parc Nacional d'Ordesa i Mont Perdut. La ruta comença a l'entrada del poble de Tella, des del costat mateix de l'església de San Martín (segle XVI), l'església del poble, que també podem visitar. La poca durada i el poc pendent de l'itinerari fan que aquesta ruta sigui idònia per a fer amb família. Durant el recorregut, tindrem l'oportunitat de deixar córrer la imaginació, traslladar-nos a una altra època, i deixar-nos seduir per l'exuberant riquesa natural de la zona.

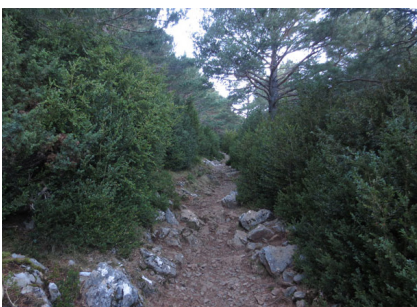
A 1.340m d'altitud se situa el poble de Tella, un petit poble d'alta muntanya. El poble s'articula al voltant d'un carrer principal, està orientat cap al sud i pel nord la muntanya el protegeix dels vents freds. Encara que fins l'any 1210 no hi ha constància escrita de l'existència de Tella (Cartulario del monestir de San Victorián), els seus orígens són remots i la presència humana en aquest paratge és mil·lenària; el Dolmen de Tella n'és una bona prova. També se sap que Tella, en el seu moment de màxim esplendor, va arribar a comptar amb set esglésies. Aquesta zona pirinenca compta amb una rica tradició relacionada amb la bruixeria, els aquelarres i els encanteris... D'aquí l'antic refrany que deia "Tella, Déu ens guardi d'ella". I potser per això, les tres ermites que visitem durant el recorregut, es van consagrar i situar estratègicament per formar un anell protector contra les bruixes.

SABIES QUE...

A l'interior de l'església de San Martín s'hi guarden diverses imatges de fusta provinents de l'ermita de San Sebastián? Aquesta ermita, actualment derruïda, s'alçava sobre el Paso de las Devotas al costat de les aigües del riu Cinca.

COM ARRIBAR-HI EN COTXE

Des d'**Ainsa**, seguim la **carretera A-138** en direcció a **Bielsa** i **França**. Deixem enrere la població d'**Escalona**. Des de la carretera **A-138**, just després de l'**Hospital de Tella**, agafem la **desviació cap a l'esquerra** en direcció a **Tella**, on un cartell ja ens indica "**Ruta de las Ermitas**". Després de fer **5,6 km deixem enrere a l'esquerra** la desviació que va cap a Revilla i continuem **2,7 km** per la carretera fins arribar a **Tella**. Podem estacionar el cotxe al costat del punt d'informació del Parc Nacional o una mica més amunt en un gran aparcament que hi ha.

 MÁS INFORMACIÓN

DURADA: Mig dia

TEMPS TOTAL EFECTIU (SENSE PARADES): 1:00h per fer tota la ruta circular: 0:20h des de Tella fins a l'ermita dels Sants Juan i Pablo. 0:10h per anar des d'aquesta ermita fins a l'ermita de la Verge de Fajanyillas. 0:10h addicionals per arribar fins a l'ermita de la Verge de la Peña i 0:20h per retornar des d'aquest punt fins al punt d'inici del recorregut.

DESNIVELL ACUMULAT: 80m

DIFICULTAT TÈCNICA: Baixa. No ofereix dificultats tècniques ni d'orientació. Es tracta d'una excursió fàcil i apta per a tothom.

ÈPOCA: Tot l'any.

MATERIAL: Res en especial.

CARTOGRAFIA:

- Parque Nacional de Ordesa y Monte Perdido. 1:25.000. Editorial Alpina.
- Ordesa y Monte Perdido - Parque Nacional. 1:40.000. Editorial Alpina.

OBSERVACIONS: La ruta és adequada per fer-la amb nens: el camí és fàcil i la zona per la que transcorre és molt atractiva. L'itinerari està senyalitzat amb panells metàl·lics verds. Us proposem el sentit de la ruta aquí descrit perquè és el més freqüent. En qualsevol cas, no hi cap problema per realitzar la ruta en sentit contrari.

NO ET PERDIS..

La gran quantitat d'exemplars d'"Echinopartum horridum", una planta invasora dels prats de muntanya. Quan els prats han quedat abandonats de l'aprofitament humà, aquesta lleguminosa de tiges espinoses envaeix vessants i terrenys salvatges, i col·labora en la seva recuperació evitant-ne l'erosió. A principis d'estiu desplega una floració espectacular i tenyeix el paisatge d'un color groc intens.

 RECORREGUT

Comencem la ruta a l'entrada del poble de Tella. El sender que ens portarà a descobrir les tres ermites comença a davant de l'entrada principal de **1** l'**església de San Martín (0:00h - 1.339m)** -església de Sant Martí-. Aquesta església parroquial va ser edificada durant els segles XVI i XVII però fou modificada posteriorment. La ruta està totalment senyalitzada i durant el recorregut anirem trobant diversos panells interpretatius que ens informaran de l'itinerari, de les ermites i de la seva història.

Deixem enrere la població. Avancem en direcció O (en lleugera tendència cap a la dreta), per un camí flanquejat per prats i per algunes construccions de pedra. Caminem fins a un petit llom de terra on abunda el boix i d'altres arbustos fins a introduir-nos plenament en un bonic bosc de pi roig. Les escorces

ataronjades del pi roig s'aixequen per sobre d'un sotabosc que està dominat pel ginebró comú i el boix. Aprofitem alguna clariana entre la densa pineda per observar, a la nostra dreta, les muntanyes que ens separen de la vall de Pineta. Al cap de pocs minuts arribem a una senyalització "Ermitas / San Juan y Pablo (s-XI)". En aquest punt, el bosc s'esclarissa i al fons a la dreta ja podem veure la primera ermita de la ruta, la més antiga del conjunt.

Agafem el petit sender de la dreta i arribem a **2** l'**ermita dels Sants Juan i Pablo (0:20h - 1.348m)** -ermita de Sant Joan i Sant Pau-. Aquesta ermita fou construïda al segle XI seguint la tradició arquitectònica de les valls pirinenques i és un dels millors exemples del romànic a l'Aragó. Gràcies a un manuscrit de l'època (Museu Diocesà de Barbastro) sabem que va ser consagrada l'any 1018 pel bisbe Borrell de Roda de Isàbena. L'absis i la petita cripta rectangular (s'hi accedeix baixant per una escala que hi ha adossada a la paret S) són els elements arquitectònics més antics del temple, ja que la resta corresponen a èpoques posteriors. L'ermita es troba situada sota la roca de la Penya de San Juan, també anomenada Puntón de las Brujas. Aquesta ubicació no és casual: es creu que va ser el propi bisbe que va manar edificar-la aquí per eliminar les supersticions populars que anunciaven la presència de bruixes a la zona.

Reprenem la marxa i retornem al creuament de camins on hi ha la indicació cap a les dues ermites que ens queden per visitar ("Ermitas"). Seguim avançant i arribem a un petit collet. Des d'aquest punt agafem un sender que s'enfila en direcció NE fins a **3** l'**ermita de la Verge de Fajanillas (0:30h - 1.382m)**. L'origen de l'ermita és romànic (segle XII), com ho acredita el seu absis -que té forma semicircular-, però la resta del temple pertany al segle XVI (la nau quadrada i la torre). Segons alguns historiadors, l'ermita era, originàriament i fins a la construcció de l'actual església de San Martin, la capella parroquial de Tella. Des d'aquesta ermita, ja podem veure, al S, la següent ermita que visitarem.

Desfem el camí des de l'ermita fins al petit collet i des d'aquest punt ens enfilem en direcció SO i per pendents suaus fins al turonet on s'aixeca la més "jove" de les ermites de Tella (segle XVI). Durant la pujada, gaudim de boniques vistes sobre el poble de Tella (esquerre) i les muntanyes que l'envolten. Situada a sobre d'una bonica talaia natural hi ha **4** l'**ermita de la Verge de la Peña (0:40h - 1.396m)**. A la seva façana hi destaca la portalada, en arc de mig punt format per dovelles, que dona pas a una única nau. Podem gaudir d'aquesta ermita gràcies a la restauració que s'hi va realitzar l'any 1995. Uns metres per sobre de l'ermita, a dalt de tot del turó, hi ha una taula d'orientació que ens ajuda a reconèixer i a precisar les vistes de les que gaudim des d'aquest punt privilegiat. A l'E, la Punta Llerga (2.267m) s'alça imponent sobre la vall del Cinca.

Baixem del turó fins al collet tot gaudint d'una excepcional perspectiva de l'ermita dels Sants Juan i Pablo. Des del collet, prenem un camí vell i protegit per murs de pedra tot envoltat de prats. Passem pel costat de rosers silvestres, heures i també pomers i altres arbres plantats per l'home. Arribem a les primeres cases de Tella. Creuem tot el casc urbà i arribem a **1** l'**església de San Martin (1:00h - 1.339m)** on finalitzem aquesta passejada pels voltants de Tella.

QUÈ MÉS PODEM VISITAR?

Dolmen de Tella

A les rodalies de Tella es conserva un dels monuments megalítics més notables d'Aragó: la "Piedra de Vasar" o "Losa de la Campa", més conegut com a "Dolmen de Tella". Va ser descobert per Antonio Beltrán l'any 1954; i es van trobar restes òssies al seu interior. Això s'explica per l'ús funerari d'aquestes construccions en les comunitats de finals del Neolític (2500-2000 a.C.). S'accedeix al dolmen des de la mateixa carretera (2-3 min a peu).

Coordenades GPS: 42.5799680° 0.1793128°

Museu de l'Ós de les Cavernes de Tella

Aquest petit museu es troba situat a la planta superior de la casa del Molí de Tella i ens explica els elements més rellevants del jaciment de la "Cova dels Óssos". Aquest jaciment, situat a les proximitats de Tella i a més de 1.600m d'altitud, és el jaciment d'òssos cavernícoles més alt de la Península Ibèrica.

(Més informació i vistes: 974 510 024; www.cuevadeloso.com).

Coordenades GPS: 42.5745563° 0.1833040°

Casa de la Bruixa a Tella

Situat a l'antiga Casa de la Mestra de Tella, aquest petit centre d'interpretació està dedicat a la màgia i a l'etnobotànica de l'Alt Aragó. A la planta baixa hi ha un espai dedicat a la bruixeria i als aspectes màgics de les cultures tradicionals de muntanya. Els dos pisos superiors estan dedicats a l'etnobotànica i a la seva importància com a llegat d'un patrimoni cultural que està desapareixent. Per conèixer els horaris d'obertura, consulteu el Parc Nacional (tel.: 974 486 472).

Coordenades GPS: 42.5744061° 0.1826817°

Totes les rutes han estat realitzades sobre el terreny per RUTES PIRINEUS. Les rutes poden variar molt en funció de l'època de l'any, de la neu i de les condicions meteorològiques. RUTES PIRINEUS no es responsabilitza de qualsevol mal ús de les seves guies i recomana que cadascú sigui responsable i prudent a la muntanya. Així mateix, us convidem a documentar-vos amb llibres i guies especialitzades per complementar la informació aquí descrita. Tots els temps són efectius i prenen un caràcter orientatiu, no s'han tingut en compte les parades per petites que siguin. Per qualsevol suggeriment, RUTES PIRINEUS us convida a enviar un correu a info@rutespirineus.cat.